

YASED INSIGHTS

Türkiye’de Start-Up Ekosisteminin Gelişimi: Covid-19 Pandemi Sonrası Trendler

Toplantı Notu

30 Ekim 2020

KATILIMCILAR:

Konuk Konuşmacılar: T.C. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisi Finansal Yatırımlar Birim Müdürü Ahmet Cüneyt Selçuk, 212 Kurucu Ortağı Numan Numan, Dünya Gazetesi Yazarı Ussal Şahbaz

Moderatör: YASED Genel Sekreteri Serkan Valandova

DEĞERLENDİRİLEN KONULAR:

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI YATIRIM OFİSİ FİNANSAL YATIRIMLAR BİRİM MÜDÜRÜ AHMET CÜNEYT SELÇUK

- **Yatırım Ofisi’nin start-up ve girişim sermayesi konularında ne gibi faaliyetleri bulunmakta? Dünyadaki rekabet ortamını nasıl okuyorsunuz?**
 - Girişim ekosistemde şanslı olduğumuz taraflar start-uplar gibi görünmekte. Son 3 senede Türkiye’den 3,5 milyar dolar değerinde çıkışlar oldu ve bu firmaların ortalama yaşlarının 5 ile 7 sene arasında olduğunu görüyoruz. Yabancı yatırımlar açısından burada çok ciddi bir potansiyel var. Türk yatırımcıların da bu potansiyeli fark etmelerini istiyoruz.
 - Ekosistemin bilinirliğini artırmak için pandemi süreci öncesinde Girişim Sermayesi Anadolu Buluşmaları organizasyonlarını düzenledik.
- **Yatırımcıların ana beklentisi uzun vadeli öngörülebilir bir yatırım ortamı oluyorken, sürekli mevzuat değişikliklerinin olduğu bir ortamda start-up ekosistemimizi yurtdışında nasıl tanıtıyorsunuz, avantajlarımızı nasıl sunuyorsunuz?**
 - İlgili paydaşlarla görüşerek start-up ekosisteminin haritasını çıkarmaya çalıştık ve İngilizce bir sunum hazırladık. Bu çalışma ile Türkiye’deki en büyük eksikliğin yatırım olduğu ortaya konmuştur. Bunu çözmek için de yurtdışındaki temsilciliklerimiz vasıtasıyla potansiyel yatırımcılara yönelik start-up ekosistemimizi tanıtıcı webinarlar düzenliyoruz. Uluslararası start-up zirvelerine katılım sağlıyoruz. Yatırımcılara Türkiye’den mevcut çıkışları gösterip, Türkiye’nin teknoloji altyapısını da anlatarak barındırdığı potansiyele vurgu yapıyoruz.
- **Önümüzdeki dönemde bu ekosistemin gelişimi için ilave olarak ne yapmayı düşünüyorsunuz?**
 - Tanıtım ve destek faaliyetlerimizin yanında politika yapıcılara da teklif ve öneri sunma görevimiz var. Bu çerçevede geliştirilmesi gerekli görülen alanlar için iyileştirme önerilerini de hükümetin ilgili birimlerine iletiyoruz.
 - T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bünyesinde altı ay önce Bilgi Teknoloji Genel Müdürlüğü adında bir birim kuruldu. Asıl amaçları Türkiye’nin start-up ekosistemi ile ilgili

çalışmalarda bulunmak. Gereklilikleri ve atılacak adımları ortaya koyacak olan yol haritasının hazırlanması için gerçekleştirilen çalıştaylarda aktif görev alıyoruz.

- Önümüzdeki dönem start-upları destekleyecek ve yönlendirecek bir Start-up Platformu kurulması üzerine çalışılmaktadır.

212 KURUCU ORTAĞI NUMAN NUMAN

- **Dünyadaki ve Türkiye'deki start-up ekosistemlerini karşılaştırdığınızda farklar görüyor musunuz? Dünyada neler konuşuluyor, Türkiye'nin gündeminde neler var?**
 - Türkiye halen çok erken aşamada ve gelişme sürecinde. Avrupa'da 2020'de girişim sektöründe kişi başına düşen yatırım miktarı 75 avro iken Türkiye'de 1 avro civarındadır. (Bu rakam 2019'da Avrupa'da 55 avro iken Türkiye'de 1 avronun altındaydı.)
 - Biz 2010'da 212'yi kurduğumuzda tek bir fonduk ama şimdi Türkiye'deki girişim fonu miktarı 350 milyon dolar değerine ulaşmıştır. Bu büyüdüğümüzü gösteriyor ama daha hızlı bir büyüme gerçekleşebilir.
 - Türkiye'den güzel çıkış hikayeleri duymaya başladık. Peak Games ve Trendyol gibi girişimlerin milyar dolarlık çıkışları daha fazla fonların kurulmasına neden oldu.
- **Pandemi sürecine nasıl uyum sağladığınız? Bünyenizdeki firmalar bu sürece nasıl adapte oldu?**
 - Pandemi süreci ciddileştiğinde portföyümüzdeki firmalar ile haftalık toplantılar düzenlemeye ve durumlarını kontrol etmeye başladık. En az 2021'in ortasına kadar nakit akışlarını sağlayabilecek durumlar mı diye kontrol ettik. Birkaçının acil olarak masraflarının ve maaş ödemelerinin yapılabilmesi için beraber çözümler üretildi. Bugünlerde de büyümelerinin devam ettiğini ve satışlarında artış olduğunu görüyoruz.
- **Ekosistemimizdeki gelişmeler portföyünüzdeki şirketlerin gelecek planlarını nasıl etkiliyor? Önümüzdeki dönem ne gibi gelişmeler beklenmekte?**
 - Pandemi süreci iş yapış şekillerini hızlı bir şekilde değiştirdi. Eskiden satış işlemleri için fiziki bir ortamda bir araya gelme alışkanlığı değişmeye başladı ve online toplantılar ile de satış yapabilir hale geldik. Teknoloji şirketleri için bu büyük bir fırsat. Bu şekilde yurtdışına daha kolay açılmalarının ve yurtdışına satış yapabilmelerinin de önü açılmış oldu.
 - Ayrıca firmaların değişik bölgelerde ve değişik alanlarda dağınık olarak çalışma şekline de geçeceğini öngörüyoruz. Bu da firmaların daha hızlı büyümelerini sağlayacaktır.
- **Yatırımcı yatırım sürecine nasıl yaklaşırsa başarılı oluyor? Başarının arkasındaki faktörler nedir?**
 - Biz erken aşamadaki teknoloji firmalarına yatırım yapıyoruz. Ürünü geliştirmiş, müşteri edinmiş ve satışa başlamış, büyüme potansiyeli olan firmalar oluyor bunlar.
 - Firmaları değerlendirirken de ekiplerine, yetkinliklerine ve icra kabiliyetlerine bakıyoruz. Önlerinde bulunan pek çok belirsizlikle baş edebilme kapasiteleri önemli oluyor bu süreçte.

DÜNYA GAZETESİ YAZARI USSAL ŞAHBAZ

- **Dünyadaki ve Türkiye'deki start-up ekosistemlerini karşılaştırdığınızda farklar görüyor musunuz? Dünyada neler konuşuluyor, Türkiye'nin gündeminde neler var?**
 - 2010 yılına göre çok daha iyi durumdayız. 2018 yılına kadar bu ekosistem ciddi yatırımlar olarak büyüdü. 2019 yılında İyzico, Trendyol ve Peak Games girişimlerinin çıkışlarını gördük. Bunlar Türkiye'nin konumlanması açısından iyi gelişmeler oldu.
 - Ayrıca gençler de artık büyük şirketlerde çalışmak kadar bu start-uplarda da çalışmayı da önemli bir alternatif olarak görmeye başladı. İnsan kaynağının da bu ekosisteme yönelmesi anlamında da iyi bir durumdayız.
 - Ancak biz bunu yaparken başka ülkeler çok daha hızlı ilerlediler. Özellikle 2018 yılından bu yana Türkiye'nin çekiciliğinde ve teknoloji merkezi olma imajı açısından sıkıntılar görülmektedir. Bunun sebepleri arasında iç ve dış politikanın yansımaları, regülasyonlardaki belirsizlik ve ani değişimler ile çoğunlukla küçük esnaftan ya da yerleşik büyük şirketlerden gelen teknolojiye tepkiler sıralanabilir.
 - Tüm bunların üzerine bu sene küresel salgın ekosistemi olumsuz etkiledi. Hem dünyada hem Türkiye'de melek yatırım ve en erken aşama yatırımların azaldığını, biraz daha ileri aşama ve bir tur yatırım almış şirketlere yatırımların ise arttığını görüyoruz. Bunun sıkıntısı da önümüzdeki 2-3 sene içerisinde daha fazla görülecektir.
- **Regülasyonlar konusundaki değerlendirmeleriniz nelerdir?**
 - Örneğin Dijital Hizmet Vergisi uygulaması yurtdışından kopyalanırken e-ticaret yapan firmaları da kapsama dahil etmiştir. Söz konusu uygulama yokken yatırım alan bir e-ticaret şirketinin çıkış yapacağı sırada söz konusu vergi gibi bir mali yükümlülüğe sonradan tabii olması o şirketin satış değerini düşüren bir unsur olacaktır.
 - Bu tarz mali yükümlülük artırıcı uygulamalar özellikle start-uplar açısından büyük riskler barındırıyor.
- **Önümüzdeki dönem yaygınlaşması öngörülen dağınık çalışma şekli ve networking hususlarını değerlendirir misiniz?**
 - Teknoparklarla ilgili ilk mevzuat 2001 yılında çıkmıştı. Bazı vergisel istisnalar sunarak bünyesindeki firmalara bir takım mali avantajlar sağlamayı hedefleyen teknoparklar ile firmaların faaliyetlerinin tek bir merkezden kontrolünü sağlamak daha kolay olacaktır düşüncesi ile girişimleri bir araya toplayan bir düzenleme olmuştur. Zaman içerisinde pek çok avantaj sunan bu teknoparklar, koşulların zaman içerisinde değişmesi ile önemini ve gerekliliklerini yitirmeye başlamıştır. Araştırmalar da çalışanların sürekli aynı mekanda bulunmalarının inovasyon açısından bir önemi olmadığını göstermektedir. Dolayısı ile start-up ekosistemi için ayrı sıfırdan tasarlanacak bir mevzuat geliştirilmesi gerekli görülmektedir.
 - Start-uplarımızın yurtdışındaki networklere girmeleri güçlenmeleri önündeki en temel şartlardan. Global networkün merkezinde olan firmalar ise bu konuda Türkiye'dekilerden daha şanslı konumda maalesef. Bu riski göz önünde bulundurarak Türkiye'nin global networkler ile ilişkilerini destekleyici çalışmalarda bulunulması gerekmektedir.